

Opinie separată

Ne exprimăm dezacordul cu soluția adoptată de Curtea Constituțională cu votul majorității membrilor săi.

Motivele sunt următoarele :

1. Soluționarea conflictului juridic de natură constituțională care face obiectul cauzei impune luarea în considerare a înțelesului art. 109 alin.(2) din Constituția României astfel cum a fost stabilit de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 1133 din 27 noiembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 851 din 12 decembrie 2007, prin care a constatat că sunt neconstituționale art. 16 din Legea nr. 115/1999 privind responsabilitatea ministerială și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2007 pentru modificarea Legii nr. 115/1999. În motivarea deciziei sale, Curtea a reținut, între altele:

"În conformitate cu dispozițiile art. 109 alin. (2) teza întâi din Constituția României, "Numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor".

Curtea constată că textul constituțional citat instituie necondiționat dreptul Camerei Deputaților, Senatului și Președintelui României de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor.

În consecință, atât cele două Camere ale Parlamentului, cât și Președintele României au libertatea de a stabili, fără altă reglementare exterioară, aplicând direct Constituția, modul de exercitare a acestui drept.

Textele menționate din Legea nr. 115/1999 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2000 au fost declarate neconstituționale deoarece, contrar prevederilor art. 109 alin.(2) din Constituție, condiționau dreptul Președintelui României de a cere urmărirea

penală a membrilor Guvernului de acțiunea altor autorități, între care, primul-ministru, ministrul justiției, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție și comisia specială pentru analiza sesizărilor cu privire la săvârșirea unei infracțiuni în exercitiul funcției de către membrii Guvernului. Toate aceste condiții, se arată în considerentele deciziei Curții Constituționale, *“sunt de natură să restrângă până la anihilare dreptul menționat al Președintelui României, exercitarea acestuia fiind dependentă de acțiunea și decizia celorlalte autorități prevăzute în textul legii”*

În ce ne privește, constatăm că soluția adoptată cu majoritate de voturi în cauza de față revine asupra deciziei anterioare, nr. 1133/2007, și asupra considerentelor care au stat la baza acesteia și instituie noi restricții, neprevăzute de Constituție, de data aceasta nu numai pentru Președintele României ci și pentru cele două Camere ale Parlamentului, și anume: de a nu se putea cere urmărirea penală a membrilor Guvernului decât de către Camera Deputaților, în ipoteza în care cei în cauză au și calitatea de deputați; de către Senat, atunci când aceștia au și calitatea de senatori; de către Președintele României pentru miniștrii care nu sunt membri ai Parlamentului.

În motivarea soluției de care ne delimităm se pornește de la posibilitatea unor interpretări divergente a dispozițiilor art. 109 alin.(2) din Constituție, ca premiză a conflictului juridic dintre autoritățile menționate. În consecință, pentru identificarea sensului dispozițiilor constituționale analizate și pentru soluționarea conflictului se recurge la interpretarea textului prin raportare la prevederile art. 109 alin.(1) din Constituție, în conformitate cu care Guvernul răspunde politic numai în fața Parlamentului pentru întreaga sa activitate. Pe de altă parte, se reține că dacă Președintele României ar avea competența să ceară urmărirea penală în toate ipotezele, Ministerul Public i s-ar adresa acestuia preferențial și discreționar, iar Camerele

Parlamentului s-ar afla în situația de a nu-și putea exercita dreptul prevăzut de textul citat al Legii fundamentale.

Nu am putea să nu observăm că la procedeul juridic de interpretare sistematică a unei norme juridice se poate recurge numai în ipoteza în care textul care conține acea normă este eliptic, neclar sau confuz, altfel spus, apt de a primi înțelesuri diferite. Or nu aceasta este situația art. 109 alin.(2) din Constituție care, în interpretarea obișnuită, literală, este riguros și clar: ***"Numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor"***. Textul enumeră autoritățile care pot să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor, cererea oricăreia dintre aceste autorități fiind suficientă pentru învestirea organelor competente cu dreptul de a efectua urmărirea penală. Textul nu prevede condiția ca pentru membrii Guvernului care au calitatea de deputați cererea să fie făcută de Camera Deputaților, iar pentru membrii Guvernului care au calitatea de senatori cererea să fie făcută de Senat și nici restricția pentru Președintele României de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor, în ipoteza în care aceștia au și calitatea de membri ai Parlamentului. Dat fiind că **dispoziția cuprinsă în art. 109 alin.(2) din Constituție este o normă de procedură penală cu statut constituțional, instituind o condiție de punere în mișcare și de exercitare a acțiunii penale, textul nu poate fi interpretat decât *ad litteram*, fără condiționări pe care legea nu le prevede.**

Dealtfel, raportarea conținutului art. 109 alin.(2) din Constituție la dispozițiile cuprinse în alin.(1) al aceluiași articol nu este de natură să aducă elemente relevante pentru înțelegerea textului analizat, cele două alinete reglementând două categorii de răspundere ministerială, independente una de cealaltă și anume, răspunderea politică, în cazul prevăzut de alineatul (1) și răspunderea juridică, în cazul prevăzut de alineatul (2).

Soluția adoptată cu votul majoritar nu se poate sprijini nici pe ideea promovării unor inițiative preferențiale ale Ministerului Public, mai întâi pentru că nici un text de lege nu prevede condiții în acest sens și, în al doilea rând, pentru că și atunci când Ministerul Public se adresează numai uneia din cele trei autorități prevăzute de art. 109 alin.(2) din Constituție, nimic nu le împiedică pe celelalte două să-și exercite dreptul de a cere urmărirea unui membru al Guvernului pentru fapte săvârșite în exercițiul funcției. Dealtfel, nici Președintele României și nici Camerele Parlamentului nu își exercită dreptul prevăzut de art. 109 alin.(2) din Constituție exclusiv la sesizarea Ministerului Public, oricare dintre aceste autorități având libertatea să ceară urmărirea penală a unui membru al Guvernului pe baza datelor rezultate din orice surse legale, cum ar fi anchetele parlamentare, sesizările cetățenilor, anchetele de presă și altele. În nici una dintre ipoteze, cererile adresate organelor de urmărire penală de către autoritățile prevăzute de art. 109 alin.(2) din Constituție, nu au semnificația unor măsuri de tragere la răspundere juridică și nu înlătură prezumția de nevinovăție, **competența stabilirii existenței condițiilor de exercitare a acțiunii penale și a răspunderii penale a membrului Guvernului cu privire la care s-a făcut cererea de urmărire penală revenind în exclusivitate justiției.**

În consecință, nu putem adera la soluția adoptată cu majoritate de voturi, considerând că aceasta se îndepărtează atât de textul Constituției cât și de jurisprudența citată a Curții Constituționale.

2. Așa cum corect se reține în motivarea soluției adoptate cu majoritate de voturi, **în cauză există un conflict juridic de natură constituțională, cu efecte negative asupra înfăptuirii justiției**, conflict generat de divergența de opinii a autorităților la care se referă dispozitivul deciziei Curții, cu privire la modul de exercitare de către Camera Deputaților, Senat și Președintele României a dreptului de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor.

Opinăm însă că pentru înlăturarea blocajelor ce s-ar produce în înfăptuirea justiției ca urmare a înțelegerii și aplicării neuniforme a dispozițiilor art. 109 alin.(2) din Constituție de către autoritățile menționate, Curtea Constituțională, consecventă cu jurisprudența sa și pentru deplina respectare a Legii fundamentale, ar fi trebuit să constate că, potrivit art. 109 alin.(2) din Constituție:

- urmărirea penală pentru faptele penale săvârșite de membrii Guvernului și de foștii miniștri în exercițiul funcției lor poate fi efectuată la cererea oricăreia dintre cele trei autorități prevăzute de textul menționat – Camera Deputaților, Senatul și Președintele României – indiferent dacă aceștia sunt sau au fost membri ai Parlamentului;

- Președintele României poate să adreseze direct Ministerului Public cererea de urmărire penală, fără intermedierea ministrului justiției sau a altei autorități;

- în cazul în care cererea de urmărire penală a fost făcută de Președintele României, Ministerul Public nu are obligația să solicite și Camerelor Parlamentului formularea unei cereri în același sens și nici să prezinte Parlamentului motivele sau probele pe care se întemeiază începerea urmăririi penale, chiar dacă miniștrii în cauză sunt ori au fost deputați sau senatori.

Judecători,
Nicolae Cochinescu
Augustin Zegrean

